

Spm. nr. S 541 - besvaret 30/01-2002

4) Til udenrigsministeren af:

Holger K. Nielsen (SF):

»Vil udenrigsministeren protestere over for den amerikanske regering over den behandling, fangerne fra Taleban og Al-Qaida bliver udsat for på Guantánamobasen på Cuba?«

Skriftlig begrundelse

I den danske og internationale presse er der vist billeder af amerikanske krigsfanger, som ligger på knæ, i lænker, med øjne og ører tildækkede. Som cheflæge, Jim West, fra Amnesty Internationals menneskerettighedsgruppe udtrykker det, er der »ingen indlysende forklaringer på disse metoder ud over et forsøg på at fornede mændene«.

Holger K. Nielsen (SF):

I sidste uge blåstemplede statsministeren den amerikanske behandling af de fanger fra Afghanistan, der nu sidder på Cuba. Vi havde også sagen oppe i spørgetimen i sidste uge, hvor udenrigsministeren bekræftede den holdning fra statsministerens side. Men siden hen er der jo sket det, at det er kommet frem, at der i den amerikanske regering er dyb uenighed om det her punkt. Det er derfor vigtigt at få klarlagt, om ikke det stadig væk ville være relevant for den danske regering at tage stilling til de folk, for det er jo Colin Powell, der er tale om, som konsekvent siger, at USA er forpligtet i forhold til Genèvekonventionen, og at de her fanger skal behandles i henhold til bestemmelserne i Genèvekonventionen.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Nu tror jeg, at hr. Holger K. Nielsen har taget spørgsmålene i omvendt rækkefølge, og så vil jeg også give svarene i omvendt rækkefølge. Så vi springer videre til spørgsmål nummer to fra hr. Holger K. Nielsen, og så er det muligt, at nummer et er bortfaldet. Det er spørgsmålet om krigsfanger, og det er rigtigt, at der jo har været forlydender i aviserne om den ene og den anden holdning i den amerikanske administration. Der er ikke nogen endelig melding om, hvad den amerikanske administration mener i den forbindelse, men vi kan jo læse aviser. Men det væsentlige er, at regeringen har tillid til, at USA behandler de tilfangetagne i overensstemmelse med sine internationale forpligtelser. USA har også forsikret os og andre lande om, at man selvfølgelig vil handle i overensstemmelse med principperne i Genèvekonventionen. Der er efter min opfattelse ikke nogen grund til at kaste sig ud i en længere paragrafdiskussion om de tilfangetagnes folkeretlige status. Der er nok ikke nogen, der vil bestride, at en tilbageholdt person har krav på at blive behandlet human og retfærdigt. Det er også regeringens indstilling. Det kan dreje sig om de humanitære regler gældende for væbnede konflikter, Genèvekonventionen, eller for fredstid, FN's Menneskerettighedskonvention. Det væsentlige er for regeringen, at fangerne behandles human i overensstemmelse med gældende menneskerettighedsstandarder, og at der sikres en retfærdig rettergang. Så må det i denne forbindelse noteres som noget særdeles positivt, at Den Internationale Røde Kors Komité i sin egenskab af vogter af Genèvekonventionen har fået adgang til at tilse de tilfangetagne personer fra Afghanistan og vurdere deres humanitære situation.

Holger K. Nielsen (SF):

Hvis vi lige bliver ved Røde Kors, kan jeg da henvise til en artikel i dag i Politiken, hvor Jørgen Poulsen, den danske generalsekretær i Røde Kors, har et meget kritisk indlæg om den amerikanske behandling af de her fanger. Han sammenligner direkte med den situation, da der blev fanget amerikanske soldater i Kosovo, hvor alle jo var enige om, at de skulle behandles som krigsfanger, og han spørger: Bør det så ikke også være tilsvarende, at USA entydigt opfatter dem her som krigsfanger?

Kl. 13.45

Der var i går i New York Times en meget grundig beskrivelse af diskussionen i den amerikanske administration. Det fremgår bl.a. heraf, at når Colin Powell har taget sagen op, skyldes det kritik af Bush fra en række europæiske regeringer, men ikke fra den danske regering, kan jeg forstå.

Er det ikke lidt pinligt, vil jeg gerne spørge udenrigsministeren, at den Colin Powell, som vi jo i andre sammenhænge har støttet i de diskussioner, de har haft i den amerikanske regering, skal støttes af alle mulige andre end den danske regering, og at vi hører en argumentation her i dag, der jo i stor udstrækning svarer til den, som den amerikanske præsident har brugt: at det er ligegyldigt med Genèvekonventionen, bare de bliver behandlet ordentligt, hvor Colin Powell entydigt siger: Nej, det er ikke ligegyldigt. Vi, USA, må være meget opmærksom på de her konventioner. Det er et synspunkt, som han i øvrigt også er blevet støttet af nogle militærfolk i.

De ved jo nemlig godt, at det kan få vidtgående konsekvenser også for USA, hvis ikke USA overholder Genèvekonventionen. Derfor er det ganske, ganske afgørende, at man også har lov og orden på det her område.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg lagde mærke til, at udenrigsministeren var overordentlig uklar i sin besvarelse af spørgsmålet om fangernes status.

Andre regeringer i Europa har jo den opfattelse, at de skal behandles efter international lov og ret, men udenrigsministeren ved jo også godt, at USA's regering er ved at placere dem uden for international lov og ret, hvor der ingen retsregler gælder, bl.a. ved at opfinde dette begreb om ulovlige kombattanter.

Er den danske regering enig med os andre og med Powell i, at det går altså ikke, at de *skal* behandles på grundlag af international lov og ret, og vil den danske regering sige det til amerikanerne?

Det er jo interessant, hvis det virkelig er sådan, at den danske regering støtter høgene i den amerikanske regering. Det kunne man godt få fornemmelsen af, når man hører udenrigsministerens svar.

Peter Skaarup (DF):

Vi må sige, at vi i Dansk Folkeparti støtter regeringens udlægning i denne her sag, og vi støtter den måde, som udenrigsministeren besvarer spørgsmålet på.

I den forbindelse vil jeg godt bede udenrigsministeren svare på, om ikke det er korrekt, at den nye afghanske leder, Karzai, netop har udtalt, at han mener, det er en meget fin behandling, der gives de her fanger, og at den netop skal gives på den måde, fordi der er tale om terrorister. Jeg vil også godt bede udenrigsministeren bekræfte, at hvis der er tale om krigsfanger omfattet af konventionerne, vil man ikke kunne lave afhøringer, der kan føre frem til vigtigt bevismateriale for de magter, der bekæmper terrorisme. Jeg vil også godt bede udenrigsministeren bekræfte, at amerikanerne har sagt, at man i forbindelse med afhøringerne har kunnet få oplysninger frem, der har betydet, at man har kunnet forhindre terrorangreb begået mod Vesten, altså alt sammen noget, der taler for, at man i den her meget specielle situation skal gøre, som man har gjort fra amerikansk side.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil godt bekræfte hr. Skaarups opfattelse. Det er nemlig rigtigt, at hvis de er krigsfanger, kan de ikke afhøres og retsforfølges, medmindre de har begået forbrydelser mod krigens regler, og det er jo en helt anden situation.

Derfor forstår jeg heller ikke rigtig det ærinde, som SF og Enhedslisten er ude i. Den definitionsdiskussion, man har her, kan SF og Enhedslisten jo overhovedet ikke bære hjem, for SF og Enhedslisten aner jo ikke noget som helst om, hvordan de er blevet fanget, hvilken status de havde, om de bar uniform eller ikke bar uniform. Jamen det spiller altså en rolle. Hvis man vil bruge konventionerne, er spørgsmålet altså også: Var man soldat i en krigsførende hær, eller var man ikke?

Vi ved ikke noget om deres militære status. Vi ved ikke noget om, hvorvidt de er blevet pågrebet

som terrorister af det afghanske folk. Har Enhedslisten og SF glemt, hvilken terror der blev udøvet mod det afghanske folk af afghanere, der nu sidder fængslet?

Hr. Holger K. Nielsen og hr. Keld Albrechtsen aner intet som helst om, hvorvidt de er blevet taget i forbindelse med oprydning i hulerne, hvor der var klare beviser for internationalt terrornetværk. Det vil sige, at vi da ikke i dag aner, hvilken konvention der vil være den relevante, for vi aner ikke, under hvilke omstændigheder de er blevet taget.

Det afgørende er jo, at USA har bekræftet, at man vil behandle dem i overensstemmelse med *principperne* i Genèvekonventionen, og at man selvfølgelig vil respektere de humanitære forpligtelser og har givet Røde Kors adgang. Det er jo afgørende.

Det, der er i gang for øjeblikket, er jo nærmest en forkludring. Det, vi ønsker, er en opklaring af terrornetværkerne og en opløsning af dem, men de tilfangetagne skal selvfølgelig - det sagde jeg sidste gang, det siger jeg i dag - behandles efter international lov og ret, og det gentager jeg.

Der er ingen af de to herrer her, der kender situationen, hvorunder de er taget, og derfor ved de to herrer heller ikke, hvilken lov og ret der gælder for de tilfangetagne. Men at de skal behandles human og have en retfærdig rettergang er en selvfølge.

Kl. 13.50

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg tror, hvis jeg skal være helt ærlig, at Colin Powell ved lidt mere om det her, end den danske udenrigsminister gør. Det er Colin Powell, der har fremhævet det synspunkt i den amerikanske regering, at de skal have status som krigsfanger, og at Genèvekonventionen skal gælde i forhold til dem.

Der er simpelt hen tale om en intern debat i den amerikanske regering, hvor der er andre, der som Ashcroft, justitsministeren, ønsker at kunne afhøre dem på alle mulige måder og gå uden om Genèvekonventionen, og hvor Colin Powell og en række militærfolk har den opfattelse, at der her - indtil det modsatte bliver bevist - helt indlysende er tale om krigsfanger, og at USA er nødt til ligesom andre lande at leve op til de internationale konventioner.

Men jeg kan forstå i dag, at den danske regering erklærer sig uenig med den amerikanske udenrigsminister og erklærer sig enig med den amerikanske justitsminister og den amerikanske præsident og i den forbindelse har taget stilling i den her diskussion imod en række EU-kolleger, som jo netop har protesteret over for USA. Det er den protest, der har skabt debatten i USA.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg bliver nødt til at spørge udenrigsministeren, om han mener det, han sagde i svaret til hr. Peter Skaarup, hvor han bekræftede det, hr. Peter Skaarup sagde, som jo sagt i al enkelhed var, at hensigten helliger midlet, og at når det gælder jagten på, hvad hr. Peter Skaarup betegner som terrorister, så gælder alle midler - uanset lov og ret. Det bekræftede udenrigsministeren.

Men samtidig sagde udenrigsministeren i svaret til SF og Enhedslisten, at international lov og ret skal overholdes. Jeg bliver nødt til at sige til udenrigsministeren, at det ikke hænger sammen, for det, der bliver gjort opmærksom på, er, at USA er på vej ud i, at disse fanger ikke er placeret nogen som helst steder i forhold til international lov og ret. Så siger udenrigsministeren: Jamen det skal de. Altså jeg må indrømme, at det er meget vanskeligt at forstå, hvad det er, udenrigsministeren mener.

Vil udenrigsministeren rette henvendelse til USA og sige, at Danmark kræver, at international lov og ret bliver fulgt - det var jo det, udenrigsministeren sagde - for så ...

Formanden:

Ja tak.

Keld Albrechtsen (EL):

... kan det ikke ske efter dette mærkelige begreb, USA har opfundet om ulovlige combat...

Formanden:

Så er det udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg tror ærlig talt ikke, der er grund til at køre den debat meget videre.

Den danske regerings opfattelse er, at terrorister skal retsforfølges. Jeg sagde retsforfølges, og det vil sige, at det skal ske ved en rettergang. Det vil sige, at der gælder alle retsstatsprincipperne, også for dem, der er arresteret under mistanke for at være med i terror. Det er det afgørende.

Jeg kender ikke de forhold, hvorunder de er arresteret. Dem kender den svenske udenrigsminister formentlig heller ikke, den hollandske heller ikke, og den ene og den anden heller ikke. Det vil sige, at det jo så bliver en retsafgørelse, om de er tilbageholdt retfærdigt eller ikke retfærdigt, og hvilken dom de ender med at få.

Det er da klart, at USA skal respektere de humanitære forpligtelser. Det siger USA jo også at de vil. Den diskussion i den amerikanske administration skal den danske regering overhovedet ikke tage stilling til, for det kan vi jo først tage stilling til det øjeblik, den amerikanske administration har et færdigt synspunkt på sagen. Jeg skal da ikke blande mig i, om det er vicepræsidenten eller præsidenten, eller om det er udenrigsministeren i et andet land, som har fat i den lange ende. For det første ved vi jo slet ikke, hvor den ende ligger henne, for det andet ved vi jo heller ikke, hvad USA ender med at mene og dermed også, hvad udenrigsministeren ender med at stå for.

Så jeg synes, det er en pseudodiskussion, man fører. Lad os nu få fastholdt: Der er fanget folk i forbindelse med terror mod det afghanske folk, og de er under mistanke for terrorvirksomhed mod omverdenen og den øvrige verden. De skal have en rettergang, de skal behandles humanitært, som enhver anden eventuel forbryder skal behandles. Det er det, det drejer sig om, og det er det, vi siger.

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen det er hævet over enhver tvivl, at de her er taget til fange under krigshandlinger. Det er jo derfor, Røde Kors er fuldstændig entydig med hensyn til, at der er tale om krigsfanger, og indtil det modsatte er bevist, skal de behandles i henhold til Genèvekonventionen.

Det er også Colin Powells argumentation. Vi skal da ikke tage stilling til eller gå ind i et skænderi i den amerikanske regering, men vi skal have en holdning til det.

Når den diskussion er kommet op, skyldes det jo bl.a., at en række europæiske lande har protesteret mod USA's behandling af de her fanger.

Kl. 13.55

Spørgsmålet er: Har den danske regering overhovedet principper, har den moral, har den mod til at fremføre principper, eller er den bare amerikansk skødehund? Gør den, alt, hvad fatter siger er det rigtige, og støtter den USA, ligegyldigt om USA er på vej til at bryde international lov? Det er jo det, der er diskussionen her, og det er en meget principiel diskussion, vil jeg gerne sige til udenrigsministeren, og det vil jeg godt have et klart svar på.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg gentager det for tredje gang til hr. Holger K. Nielsen, med al min elskværdighed: Vi har principper, vi har moral. Man kan så spørge, om det gælder på den anden side.

Vi har været enige om siden den 11. september, at det her er en kamp mod terrorismen, og den skal gennemføres, og vi skal have fjernet terrorismen. Det er vores principper. Vores moral er herefter, at når de er taget til fange, skal der selvfølgelig komme en normal og retfærdig rettergang. Det er vores principper.

Det, som hr. Holger K. Nielsen vil, er jo i virkeligheden at forplumre det hele til en eller anden situation, hvor opgøret med terrorismen ikke kan gennemføres.

Det, amerikanerne har garanteret, er, at de behandler dem efter principperne i Genèvekonventionen. Hvad kan hr. Holger K. Nielsen forlange mere? Hr. Holger K. Nielsen ved intet som helst om tilfangetagningsituationen, opklaringsituationen og om omstændighederne, om det er i en hule, hvor de har siddet med alle tegningerne over, hvad de vil bombe i Amerika og Europa. Det ved hr. Holger K. Nielsen intet om. Hvor er principperne, hvor er moralen? Vi skal altså

ikke rydde op i terrorismen?

Angående Røde Kors vil jeg godt citere fra CNN den 23. januar, hvor lederen af Røde Kors-delegationen sagde til journalister, at de indtryk, som grupper i omverdenen havde vedrørende Cuba, ikke var de samme som hos dem, der faktisk havde set lejren. Han påpegede, at der var nogle fordrejelser.

Så jeg tror, vi skal holde fast ved hovedpointen, og det er opgøret med terrorismen efter retsstatens principper.

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen, sidste runde.

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, men det her er jo ikke terrorbekæmpelse i den civile forstand, vi normalt diskuterer det under. Her er tale om en krig, endda en krig, hvor NATO's artikel 5 er blevet aktiveret. Derfor kan man ikke efterlade tvivl om, hvorvidt der her er tale om krigsfanger, indtil det modsatte er bevist. De er fanget i den krig. Det er også Jørgen Poulsens påstand i Politiken i dag.

Det svarer fuldstændig til, som det bliver sagt, dengang jugoslaverne fangede tre amerikanske soldater i Kosovo. Da kunne serberne jo med lige så stor ret ud fra deres egen logik sige: Jamen der er bare tale om nogle terrorister, som vi har taget. Det mente *de* jo, det var. Alligevel blev det forlangt, at de skulle behandles som krigsfanger i henhold til Genèvekonventionen.

Derfor forstår jeg ikke den der udenomssnak. Tag dog stilling og sig klart, som andre europæiske lande har gjort, til den amerikanske regering: I skal også overholde Genèvekonventionen, sådan som Colin Powell argumenterer for internt i den amerikanske regering.

Peter Skaarup (DF):

Jeg synes, det er en fuldstændig forkvaklet holdning, som SF og Enhedslisten har i denne her sag. Røde Kors siger, at de mennesker bliver behandlet fint, de har været på besøg dér. Den afghanske leder, Karzai, siger, at det, der er sket, er godt. Så jeg kan slet ikke forstå den forargelse, der kommer frem.

Det, jeg må holde fast i, og det, jeg synes egentlig er det mest betænkelige ved den holdning, SF og Enhedslisten har - og det vil jeg gode bede udenrigsministeren bekræfte - er, at det, der i virkeligheden kan blive resultatet, hvis landene måtte fastholde en holdning som den, SF lægger frem her, er, at der er terrorangreb, som ikke bliver opklaret, at der er terrorangreb, der ikke bliver forhindret på grund af, at man altså er så utrolig permittengrynnagtig fra SF's og Enhedslistens side. Det, der kan blive resultatet, er altså, at der er uskyldige mennesker, der får et passagerfly i ansigtet, og som bliver bombet eller terroriseret på forskellig måde af de her mennesker.

Det kan ingen være tjent med, og derfor vil jeg godt bede udenrigsministeren bekræfte, at det er et fuldstændig forkvaklet syn, der lægges frem her fra SF's og Enhedslistens side.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Til det sidste spørgsmål kan jeg sige, at jeg jo har prøvet i mine to foregående svar ganske tydeligt at markere afstanden til Enhedslisten og SF i det her spørgsmål. Jeg forstår overhovedet ikke de herrers ærinde.

Jeg har sagt flere gange, at vi *har* taget stilling; det har jeg markeret hele tiden. Vi har taget stilling mod terroren, alle terrorens bagmænd og hele bevægelsen, og vi følger FN's opfordring fra den 28. september om at være med til at udrydde terroristerne.

Der er, som hr. Skaarup var inde på, og som jeg kan bekræfte, en opklaringsfase. Den opklaringsfase er da altafgørende for, at man får ryddet op i det, som måtte være på vej rundt omkring i verden. Det skal hr. Holger K. Nielsen og hr. Keld Albrechtsen ikke få mig til at forhindre - hvis det overhovedet stod i min magt.

Det, der er det afgørende for den danske regering, er opgøret med disse terrorister og under humanitære forpligtelsers overholdelse. Det har jeg nu sagt tre gange, og det gentager jeg. Det må være det, det drejer sig om. Og så skal vi altså sørge for at få ryddet ud i den terror.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Kl. 14.00